

Brüssel, 29.11.2019
COM(2019) 930 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects the COM (2019) 930 final of 20.11.2019
Level of sensibility removed from the cover page
The text should read as follows:

KOMISJONI TEATIS

Tõhustatud järelvalve – Kreeka, november 2019

{SWD(2019) 930 final}

TAUST

Kreeka majandusarengut ja -poliitikat jälgitakse majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames ja tõhustatud järelevalve raamistiku alusel vastavalt määrusele (EL) nr 472/2013⁽¹⁾. Tõhustatud järelevalve tegemisega Kreeka üle⁽²⁾ tunnistatakse asjaolu, et Kreeka peab keskpikas perspektiivis jätkama meetmete võtmist, et tegeleda majandus- ja finantsraskuste allikate või võimalike allikatega, ning rakendama ühtlasi struktuurireforme jõulise ja jätkusuutliku majanduskasvu toetamiseks.

Tõhustatud järelevalve moodustab tervikliku raamistiku majandusliku arengu jälgimiseks ning majanduse kestlikuks elavdamiseks vajaliku poliitika rakendamiseks. See võimaldab korrapäraselt hinnata Kreeka viimase aja majandus- ja finantsarengut ning jälgida valitsemissektori rahastamistingimusi ja ajakohastada võla jätkusuutlikkuse analüüsi. Lisaks loob tõhustatud järelevalve raamistiku selle hindamiseks, kuidas Kreeka on täitnud 22. juunil 2018 eurorühma ees võetud üldist kohustust jätkata Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi raames vastu võetud reforme ja viia need lõpule ning tagada, et finantsabiprogrammide raames vastu võetud oluliste reformide eesmärgid järgitakse. Sellest tulenevalt jälgitakse tõhustatud järelevalve kaudu selliste konkreetsete kohustuste täitmist, mille eesmärk on viia kokkulepitud tähtaegadeks, mis ulatuvad 2022. aasta keskpaigani, lõpule peamised struktuurireformid, mida alustati programmi raames kuues põhivaldkonnas: i) eelarvepoliitika ja struktuurne eelarvepoliitika, ii) sotsiaalhoolekanne, iii) finantsstabiilsus; iv) töö- ja tooteturud, v) erastamine ja vi) avaliku halduse ajakohastamine⁽³⁾. Viieteistkümne konkreetse kohustuse tähtaeg on 2019. aasta keskpaik ning nende täitmist on hinnatud käesolevas aruandes.

Käesolev aruanne on Kreeka tõhustatud järelevalve neljas aruanne. See avaldatakse koos hinnanguga Kreeka 2020. aasta eelarvekavale ning kujutab endast ühtlasi makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse kohaselt esitatavat erijärelevalvearuannet. Kõnealune menetlus algatati Kreeka suhtes Euroopa poolaasta raames, kuna 2019. aasta Euroopa poolaasta käigus tehti kindlaks, et riigis esineb ülemäärane tasakaalustamatus. Käesolev aruanne põhineb järeldustel, mis tehti 23.–26. septembril 2019 koostöös Euroopa Keskpankaga toimunud komisjoni kontrollkäigul Ateenasse⁽⁴⁾. Rahvusvaheline Valuutafond osales oma põhikirja IV artikli kohase 2019. aasta järelevalvetsükli raames ning Euroopa stabiilsusmehhanism oma varajase hoiatamise süsteemi raames ja kooskõlas 27. aprilli 2018. aasta vastastikuse mõistmise memorandumiga Euroopa Komisjoni ja Euroopa stabiilsusmehhanismi töösuhete kohta.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 11. juuli 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1192, mis käsitleb tõhustatud järelevalve kasutuselevõtmist Kreeka suhtes (ELT L 211, 22.8.2018, lk 1), komisjoni 20. veebruari 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/338, mis käsitleb Kreeka üle tehtava tõhustatud järelevalve pikendamist (ELT L 60, 20.2.2019, lk 17), komisjoni 26. juuli 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/1287 Kreeka üle tehtava tõhustatud järelevalve perioodi pikendamise kohta (ELT L 202, 31.7.2019, lk 110).

⁽³⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

⁽⁴⁾ Euroopa Keskpanka töötajad osalesid kontrollkäigus vastavalt Euroopa Keskpanka pädevusele ning jagasid seega teadmisi finantsspektori poliitika ja makromajanduse seisukohalt oluliste küsimuste kohta, nagu peamised eelarve-eesmärgid, jätkusuutlikkus ja rahastamisvajadused. Kontrollkäigule eelnes 16.–20. septembril toimunud tehniline missioon.

Käesoleva aruande alusel võib eurorühm otsustada aktiveerida poliitikaga seotud tingimustel põhinevate võlameetmete teise paketi, mille maht on 767 miljonit eurot. 22. juunil 2018 leppis eurorühm kokku, et Kreeka võlakergendusmeetmete pakett peaks sisaldama ka stiimuleid, mis tagaksid Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi raames kokkulepitud reformimeetmete jõulise ja järjekindla rakendamise. Seepärast tehakse tingimusel, et positiivsed tõhusatud järelevalve aruanded kinnitavad, et riik on täitnud reformide järjekindluse ja lõpuleviimisega seoses võetud kohustused, Kreekale kuni 2022. aasta keskpaigani poole aasta kaupa kättesaadavaks mõned kokkulepitud võlameetmetest. Need meetmed on muu hulgas järgmised: i) väärtpaberituruprogrammi ja netofinantsvarade kokkuleppe alusel keskpankadele kuuluvatest Kreeka riigivõlakirjadest tuleneva tuluga samaväärsete summade tagastamine ja ii) loobumine intressimäära kasvu marginaalist teatavate Euroopa Finantsstabiilsuse Fondist antud laenude puhul ajavahemikul 17. juunist 2019 kuni 31. detsembrini 2019.

Käesolevas aruandes jõutakse järeldusele, et Kreeka on võtnud vajalikud meetmed konkreetsete reformikohustuste täitmiseks, mille tähtaeg oli 2019. aasta keskpaigas. Selleks et reformid lõpule viia ja neid vajaduse korral kiirendada, on väga oluline võtta uusi meetmeid. Käesoleva hindamise käigus võetakse arvesse jõupingutusi, mida uus valitsus on viimastel kuudel teinud kohustuste täitmiseks laiema reformikava elluviimise kontekstis, ning tema valmisolekut teha meetmete ettevalmistamisel tihedat koostööd institutsioonidega.

MAJANDUSVÄLJAVAADE

2019. aasta esimesel poolel jätkus Kreekas majanduskasv, mis peaks negatiivsest välismõjust hoolimata püsima jääma. Aasta alguses oli majanduskasv oodatust nõrgem, kuid peaks aasta teises pooles hoogu juurde saama ja jõudma 2019. aasta kokkuvõttes 1,8 %ni, mis on veidi madalam tase kui 2018. aasta 1,9 %. Sellel ja järgmisel aastal annavad majanduskasvu suurima panuse tõenäoliselt eratarbimine ja investeeringud, pidades silmas kasutada oleva tulu kindlat suurenemist ja turu-uuringutest nähtuvat tarbijate suurt kindlustunnet, mis on kriisieelse taseme juba ületanud. Kreeka majanduse elavnemine toimub halveneva väliskeskkonna taustal. Sellegipoolest peaks majanduskasv, mida toetavad teatavaks tehtud tööjõu- ja kapitalimaksude kärped ning ekspordituruosa jätkuv suurenemine, kiirenema 2020. aastal 2,3 %ni, mis on kõrgem tase kui euroala keskmine 1,2 %.

Üldine suhtumine ja ootused rõhutavad positiivset arengut. Majandusosaluse indikaator on pärast juulikuiseid üldvalimisi tugevalt paranenud ning kapitalikontrollist on täielikult loobutud. Kreeka on olnud aktiivne rahvusvahelistel kapitaliturgudel, kus intressimäärade vahe on Euroopa riigivõlakirjade turgude üldiselt soodsa arengu tingimustes kiiresti vähenenud kõigi aegade madalaimale tasemele. Reitinguagentuuride hinnanguid on ajakohastatud, lähtudes muu hulgas positiivsest ja konstruktiivsest suhtlusest Euroopa institutsioonidega. Kreeka ametiasutuste ja ka Euroopa partnerite ülesanne on nüüd seda üldiselt väga positiivset arengut jätkata.

Keskpikas perspektiivis on majanduskavu seisukohast oluline suurendada investeeringuid, mis on jätkuvalt euroala keskmisest tasemest allpool. Protsendina SKPst olid investeeringud Kreekas 2018. aastal ELi madalaimal tasemel ja 7,7 protsendipunkti allpool euroala keskmist, mis oli 20,6 % SKPst. Edaspidise majanduskasvu jaoks on äärmiselt oluline investeeringuid suurendada, et toibuda kriisiaastate investeeringupõuast. Erainvesteeringute suurendamisel on kesksel kohal erastamise juhtprojektid ja välismaiste

otseinvesteeringute ligimeelitamine. Avaliku sektori investeeringute suurendamine – saavutades esiteks eelarveliste kulutuste ülemmäärad ja minnes seejärel praegustest eelarvevõimalustest kaugemale – stimuleeriks tänu mitmekordistavale mõjule majanduskasvu.

Tööturul on näha paranemise märke ja töötus väheneb jätkuvalt kindlas tempos. Tööhõive määr peaks 2019. ja 2020. aastal tõusma rohkem kui 2 %, mistõttu peaks töötuse määr langema 2018. aasta 19,3 %-lt sellel aastal ligikaudu 17 %-le ja 2020. aastal ligi 15 %-le. Kaudsete maksude hiljutist vähenemist ja naftahinna arengut arvesse võttes peaks inflatsioon olema lühikeses perspektiivis tagasihoidlik ning keskpikas perspektiivis mõõdukalt kiirenema.

Prognoosi ohustavad tõusu- ja langusriskid, kusjuures langusriskid on suuremad. Väljavaadet ohustavad langusriskid tulenevad välisnõudluse vähenemisest ja avaliku sektori investeeringuteks ette nähtud eelarve pidevast alatäitmisest. Tõusuriskid on seotud ettevõtete ja tarbijate kindlustunde tuntava paranemisega, kuid see ei ole kulutuste märkimisväärset suurenemist veel kaasa toonud. Prognoosi eelduseks on tõhustatud järelevalve raames kokkulepitud reformide elluviimine, sealhulgas viivislaenude probleemi lahendamise raamistiku reformid, mille eesmärk on tagada viivislaenude piisav vähenemine ja pangalaenude toetamine.

EELARVEPOLIITIKA JA -VÄLJAVAADE

Kreeka peaks kokkulepitud esmase eelarveülejäägi eesmärgi, mis on 3,5 % SKPst, 2019. aastal ehk viiendat aastat järjest ületama. See leevendab varem sellel aastal tekkinud muret, et mais vastu võetud eelarvemeetmed seavad ohtu esmase eelarveülejäägi eesmärgi saavutamise. Uus valitsus jättis need meetmed alles. Mais vastu võetud meetmed hõlmasid uusi kavasisid maksuvõlgade ning sotsiaalkindlustusfondidesse ja kohalikele omavalitsustele tehtavate maksete tasumiseks (120 osamaksega), teatavate käibemaksumäärade alandamist, 13. kuu pensionimakse taaskehtestamist ning toitjakaotuspensionide varasema reformi tühistamist. Lisaks loobuti üksikisiku tulumaksu reformist, mis oli sätestatud 2017. aastal ning mis oleks alates 2020. aastast laiendanud maksubaasi ja alandanud määrasid eelarveneutraalsel viisil. Mais vastu võetud meetmete eelarvekulud moodustavad praegu SKPst hinnanguliselt 0,7 % ehk vähem kui 1,1–1,4 % SKPst, mida eeldati juunikuisest tõhustatud järelevalve aruandes; see tuleneb sellest, et olemasolevatest maksude tasumise kavade kanti uude kavasse üle oodatust vähem võlgu. Kõnealuste meetmete kvaliteet tekitas muret, pidades silmas eesmärki parandada riigi rahanduse kvaliteeti ja nende kooskõla Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi raames vastu võetud reformidega. Juulis muutis uus valitsus 120 osamakse kava, et muuta see eelkõige ettevõtetele atraktiivsemaks, ja võttis vastu ühtse kinnisvaramaksu (Enfia) väikese kärpe.

Selleks et tagada eelarve-eesmärkide täitmine, korrigeeris uus valitsus kulutuste ülemmäärasid allapoole ja viis need realistlikumale tasemele; täiendav maksutulu andis aga eelarvepoliitilist manööverdamisruumi. Ametiasutused langetasid nii tavaelarve kui ka avaliku sektori investeeringute eelarve ülemmäärasid, et võtta arvesse nende pidevat ülehindamist. See parandab 2019. aastal eelarvepositsiooni mahus 0,6 % SKPst. Korrigeerimine mõjutab osaliselt 2020. aasta eelarvet. Lisaks on ametiasutused töötanud välja tegevuskava avaliku sektori investeeringute eelarve prognoosimise ja jälgimise parandamiseks. Selleks et käsitleda avaliku sektori investeeringute eelarve kehva täitmist, võtsid nad vastu õigusakti, milles sätestati avaliku sektori investeeringute eelarve riikliku komponendi arendamist, haldamist, rahastamist ja rakendamist reguleerivad normid. Neid

meetmeid oli juba ammu vaja ja need on väga teretulnud. Ametiasutusi kutsutakse üles eelarve ülemmääradest tulenevat eelarvepoliitilist manööverdamisruumi täielikult ära kasutama, et toetada majanduse elavnemist. 2019. aasta eelarveväljavaadet on toetanud ka tulude soodne areng; see tulenes peamiselt sellest, et uute võlgnike osalus osamaksekavades on olnud oodatust suurem, ning suurematest käibemaksutuludest, mis on tingitud muu hulgas turistide kulutuste suurest kasvust.

Sellest tulenevalt prognoosivad Euroopa institutsioonid, et esmane eelarveülejäak, mida jälgitakse tõhustatud järelevalve raames, on 2019. aastal 3,8 % SKPst. 2019. aasta prognoosis eeldatakse, et riiklikule elektriettevõttele (Public Power Corporation) avaliku teenindamise kohustusega seoses makstav summa – ligikaudu 200 miljonit eurot – kaetakse ettenägematute kulude reservist, ning selles ei võeta arvesse võimalikke täiendavaid ühekordseid meetmeid, mis võidakse vastu võtta hiljem 2019. aastal, et kasutada olemasolevat eelarvepoliitilist manööverdamisruumi.

See tähendab, et Kreekas peaks 2019. aastal olema valitsemissektori eelarveülejäak 1,3 % SKPst. See on tunduvalt parem näitaja kui euroala keskmine, milleks on eelarvepuudujääk 0,8 % SKPst. Kreeka riigi rahandus on olnud alates 2016. aastast ülejäägis tänu märkimisväärsetele eelarve konsolideerimise meetmetele Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi raames, kuid oma osa on selles olnud ka ettenähtust väiksematel avaliku sektori investeeringutel. Valitsemissektori eelarveülejäak on kooskõlas prognoosiga, et struktuurne eelarvepositsioon halveneb märkimisväärselt (2016. aasta 5,8 %-lt SKPst 2019. aasta 3,0 %-le SKPst), mis annab märku sellest, et aluseks olev eelarvepoliitiline hoiak on järk-järgult muutumas vähem rangemaks.

2020. aasta eelarvekavas sisalduva teabe põhjal prognoosib komisjon, et Kreeka saavutab 2020. aastal esmase eelarveülejäägi eesmärgi 3,5 % SKPst (pidev konkreetne kohustus) ja valitsemissektori eelarveülejäägi 1,0 % SKPst ning täidab kõik stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Eelarvekava sisaldab uute majanduskasvu toetavate meetmete paketti, mis moodustab 0,6 % SKPst ja mille eesmärk on vähendada moonutavaid makse ja suurendada peredele mõeldud sotsiaalhüvitisi. Pakett sisaldab äriühingu tulumaksu alandamist 4 protsendipunkti võrra; üksikisiku tulumaksu reformi, millega muu hulgas viiakse maksumäär kuni 10 000 eurose sissetuleku puhul 22 %-lt 9 %-le ja tõstetakse lastega maksumaksjate maksuvaba piirmäära; täistööajaga töötavate inimeste sotsiaalmaksete vähendamist 1 protsendipunkti võrra ning dividendimaksu langetamist 10 %-lt 5 %-le. Lisaks sisaldab pakett uut 2 000eurost sünnitoetust. Valitsus on andnud teada, et 2021. aastal ja hiljem tehakse täiendavaid maksukärpeid, kuid neid ei hakata praegu seaduses sätestama. Eelarveneutraalsuse tagamiseks täiendavad paketti eelarvekavas sisalduvad eelarve seisukohast samaväärsed meetmed, mis on peamiselt soetud parameetritega või halduslikku laadi ja sarnase ulatusega. Nende meetmetega soovitakse suurendada kaudsetest maksudest saadavat tulu, ajakohastada kinnisvaramaksu baasi ning alandada veelgi kulutuste eesmäärke, mida ei ole eelmistel aastatel ära kasutatud.

Meetmepakett on tervikuna üldjoontes eelarveneutraalne, kuid peaks siiski parandama 2020. aastal riigi rahanduse kvaliteeti ja kiirendama majanduskasvu. Kapitali- ja tööjõumaksude vähendamine on oluline positiivne samm Kreekas tegeliku äriühingu tulumaksu ja maksukiilu vähendamiseks. Üksikisiku tulumaksu reformist peaksid kasu saama kõik maksumaksjad, eelkõige aga väiksema sissetulekuga inimesed ja füüsilisest isikust ettevõtjad. Lisaks saavad täistööajaga töötajad, sealhulgas inimesed, kelle sissetulek jääb maksuvaba tulu piirmäärast allapoole, kasu sotsiaalmaksete vähendamist. Majanduskasvu

toetav maksunihe – moonutavatelt maksudelt sellistele vähem moonutavatele maksudele nagu käibemaks ja kinnisvaramaks – peaks stimuleerima erainvesteeringuid ja tööhõivet ning edendama tootlikkuse kasvu ja eratarbimist. Reformis ei käsitleta suhteliselt suurt maksuvaba tulu üksikisiku tulumaksu puhul; see oli osa institutsioonidega 2017. aastal Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi raames kokkulepitud maksureformist, mis pidi algselt jõustuma 2020. aastal. 2020. aasta eelarvemeetmete paketi lõplik eelnõu, mis on avaldatud avalikuks konsultatsiooniks, sisaldab mõnda väikest lisameedet, mis ei mõjuta 2020. aasta eelarvepoliitikale antavat hinnangut.

Kreeka riigi rahandust ohustavad jätkuvalt olulised eelarveriskid, mis on seotud pensionide ja avaliku sektori palkadega. Kuigi riiginõukogu kinnitas hiljuti 2016. aasta pensionireformi peamiste osade põhiseaduslikkust, on mõnda elementi (sealhulgas sätteid täiendavate pensionide kohta ja põhipensioni aastakoeffitsiendid pika tööstaazi korral) vaja kohandada. Kui nende aspektidega tegeletakse, võib sellel olla eelarvele märkimisväärne mõju; ametiasutused on aga võtnud kohustuse tagada, et võimalikud täiendavad eelarvekulud jäävad 2020. aastal tööministeeriumi eelarve ülemmäärast allapoole. Lisaks piirab võimalikku negatiivset mõju eelarvele märkimisväärselt asjaolu, et 2016. aasta pensionireformi peamisi osasid peetakse põhiseaduslikuks ja riiginõukogu ei ole andnud õigust tagasiulatuvaks rahaliseks hüvitamiseks. Kontrollikoda jätkab avaliku sektori ametnike pensioniõiguste uurimist. Mis puudutab avaliku sektori palku, siis jätkuvalt tekitavad muret ajutiste töötajate suur arv ja riskid, mis on seotud ühtse palgapoliitika erandite võimaliku laiendamisega. Endiselt on võimalik, et eelarve-eesmärk 3,5 % SKPst ületatakse avaliku sektori investeeringute eelarve alakasutuse tõttu, kuid see tõenäosus on vähenenud.

STRUKTUURNE EELARVEPOLIITIKA

Euroopa institutsioonid leppisid tehnilise toetuse uuringu tulemustele tuginedes kokku, et ühtse kinnisvaramaksu (Enfia) väärtuste ajakohastamise eesmärgil korraldatava hindamise (konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus) ajakava tuleks muuta, et soodustada objektiivsete kinnisvaramaksu objektiivsete väärtuste süsteemi suuremat reformimist ette nähtud tähtajaks ehk 2020. aasta keskpaigaks. Eelkõige leppis uus valitsus kokku, et hakatakse märkimisväärselt suurendama kinnisvaramaksu baasi nii Enfia kui ka muude kinnisvaramaksude jaoks. Üksikasjaliku ajakavaga reform peaks suurendama ühtse kinnisvaramaksu (Enfia) baasi enne ühtse kinnisvaramaksu kogumise algust 2020. aastal rohkem kui 20 % ning muutma kinnisvaramaksusüsteemi õiglasemaks ja tõhusamaks.

Ametiasutused teatasid uute hoonete käibemaksu maksmise peatamisest kolmeks aastaks, et elavdada ehitussektorit. See meede võib suurendada varimajanduse osatähtsust ja praegu uuritakse selle kooskõla ELi õigusega. Euroopa institutsioonid on kutsunud ametiasutusi üles töötama välja alternatiivsed meetmed Kreeka ehitussektori probleemide lahendamiseks ja varimajanduse vastu võitlemiseks.

Edasi on liigutud oluliste maksumeetmetega, millega suurendatakse kodumaiste äriühingute võlakirjade turgude likviidsust, avades need turud välisinvestoritele. Ametiasutused kaotavad kinnipeetava maksu, mida tasuvad Kreekas noteeritud äriühingute võlakirjadelt mitteresidendid, ning seega viiakse selliste võlakirjade käsitlemine seoses kinnipeetava maksuga kooskõlla enamiku ELi liikmesriikide käsitlemisega. Sarnane käsitus võetakse vastu ka selliste olukordade jaoks, kui rahvusvahelised investorid ostavad võlakirju, mida pangad pakuvad otseemissiooni teel omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmiseks.

Mitmeid varasemaid viivitusi arvesse võttes jääb avaliku sektori tulude sõltumatu asutuse töötajate arvu 2019. aasta lõpu eesmärk tõenäoliselt saavutamata; uus valitsus on aga võtnud olulisi kohustusi kokkulepitud täiendavate meetmete kiireks vastuvõtmiseks, et parandada veelgi sõltumatu asutuse suutlikkust ja suurendada selle atraktiivsust kõrge kvalifikatsiooniga kandidaatide jaoks. Sõltumatu asutuse töötajate arvust 2019. aasta kolmanda kvartali lõpus nähtub, et 2018. aasta negatiivne trend on pöördunud, kuid 2019. aasta lõpu eesmärgist on puudu veel ligikaudu 1 000 inimest. Hiljuti heaks kiidetud veel 600 inimese töölevõtmine on samm õiges suunas. Uus valitsus on võtnud kohustuse viia lõpule pöördelised personalijuhtimise reformid, et sõltumatu asutus saaks värvata ja hoida kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid, ja eraldas ka vajalikud eelarvevahendid. Sellega võetakse Kreeka avalikus halduses esimest korda järk-järgult kasutusele ametikohapõhine tasustamissüsteem. Ametiasutused on kohustunud võtma palgaastmeid käsitleva õigusakti vastu 2019. aasta lõpuks ja täiendava palgapoliitika nii varakult, et uus süsteem saaks jõustuda 1. juulil 2020. Selleks et tagada igapäevastes IT-küsimustes piisav iseseisvus, leppisid sõltumatu asutus ja infoteenuste peasekretariaat kokku, et 2019. aasta lõpuks koostatakse tegevuskava, et selgitada kummagi pädevust. Lisaks on ametiasutused kinnitanud, et leitud on sobiv hoone, kuhu saab 2020. aasta lõpuks kolida kõik sõltumatu asutuse peakorterit talitused, mis asuvad praegu 13 hoones.

Ametiasutused muudavad põhilist osamaksekava, et soodustada maksuvõlgade tasumist. Kokkulepitud muudatused muudavad kava paindlikumaks, muu hulgas suurendades osamaksete maksimaalset arvu olenevalt maksu liigist 24-lt 48-le (praegu 12 ja 24 osamakset), ja suurendavad stiimulit osaleda kavas võla täieliku tasumiseni. Muudetud kava usaldusväärse seisukohast on oluline, et ametiasutused hoiduksid muude uute ajutiste osamaksekavade kasutuselevõttust.

Uus valitsus on võtnud vastu uue laiaulatusliku tegevuskava, et kõrvaldada järelejäänud võlgnevused 2021. aastaks; eelmise tegevuskava raames ei tehtud pärast programmi lõppu edusamme. 2019. aasta augusti lõpu seisuga oli tõhustatud järelevalve raames jälgitavate võlgnevuste summa endiselt suur: 1,3 miljardit eurot (aasta varem 1,7 miljardit eurot). See ületab tunduvalt seatud eesmärgi, milleks oli viia võlgnevused Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi lõpuks nulli. Uue tegevuskavaga soovitakse vähendada võlgnevuste netosummat 2019. aasta detsembriks 1 miljardi euronit ja likvideerida 2020. aasta lõpuks kõik võlgnevused, välja arvatud pensioninõuded mahus 140 miljonit eurot, mis likvideeritaks 2021. aasta juuniks. Kavas käsitletakse peamisi võlgnevuste likvideerimisega seotud probleeme ja sellega kaasnevad mitmed õiguslikud, haldus- ja infotehnoloogiaga seotud meetmed eesmärkide saavutamiseks.

Meetmed uute võlgnevuste vältimiseks on ettevalmistamisel (konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus), kuid nende kavandamiseks ja täielikuks rakendamiseks on vaja rohkem aega. Kreeka kontrollikoda märkis oma järelauditi käigus, et enamiku tema soovitude täitmisel on tehtud edusamme; mõned olulisimatest soovitustest nõuavad aga rohkem aega, arvestades muu hulgas, et esimene audit toimus väga hiljuti. Uue võlgnevuste likvideerimise kava raames asutavad ametiasutused ministri otsusega juhtkomitee, et tagada nii võlgnevuste likvideerimise kava kui ka uute võlgnevuste vältimise kava õigeaegne elluviimine. Muudest Kreeka kontrollikoja eelarveväliste fondide ja kohalike omavalitsuste eelaudititest loobutakse järk-järgult, nagu kavandatud.

Riigikassa arvete süsteemi ja ühtse kontoplaani kasutuselevõtt toimub üldjoontes kavakohaselt. Riigikassa arvete süsteemi täielik kasutuselevõtt enne 2019. aasta lõppu eeldab lisatööd, kuid edeneb üldiselt hästi. Mis puudutab ühtset kontoplaani, siis uus valitsus asutas

projekti juhtimiseks juhtkomitee ja astus esimesed sammud kontoplaani kasutuselevõtuks ka avaliku sektori investeringute eelarve puhul; selle täieliku kasutuselevõtu kohta kõnealuses valdkonnas on aga vaja suuremat selgust.

SOTSIAALHOOLEKANNE

Riiginõukogu on kinnitanud 2016. aasta pensionireformi peamiste elementide põhiseaduslikkust, kuid mõnda aspekti on vaja muuta. Ametiasutused koostavad ettepanekuid riiginõukogu otsuse tulemusel esile kerkinud probleemide lahendamiseks ja on võtnud kohustuse leida võimalus piirata vajalike muudatuste kulusid tööministeeriumi 2020. aasta eelarves. Kontrollikoja teine koda jõudis hiljuti avaliku sektori ametnike pensioniõiguste osas aga teistsugusele järeldusele kui riiginõukogu, mis tekitab täiendavat ebakindlust.

2018. aasta tervishoiukuludega seotud tagasinõuete sissenõudmine (konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus) on tagasimaksegraafiku muutumise tõttu viibinud, kuigi vajalikud õigusnormid jõustuvad varsti. Sissenõudmise algust, mis oli algselt kavandatud juuniks, mõjutas ametiasutuste otsus pikendada tagasinõuete maksimaalset osamaksetena tasumise perioodi 120 kuuni. Kuigi enamik teenuseosutajaid maksab nõuded eeldatavasti tagasi viie aasta jooksul, kaasneb muudatusega siiski maksete üldine hajumine ja haigekassa likviidsusolukorra halvenemine. Euroopa institutsioonid on kutsunud ametiasutusi üles tegema selles valdkonnas suuremaid jõupingutusi.

Ametiasutused kavatsevad astuda mitu sammu tervishoiukulutuste ratsionaliseerimiseks, mis võivad keskpikas ja pikas perspektiivis tagasinõudeid vähendada ning mis peavad ulatuse poolest vastama mõningatele hiljutistele vastupidistele sammudele. Ametiasutused kavatsevad luua riikliku vähiregistri ja tervisetehnoloogia hindamise ameti, tugevdada ravimitega tegelevat läbirääkimiskomiteed, hoogustada kliiniliste protokollide väljatöötamiseks tehtavat tööd ning võtta muid meetmeid. Need on kõik sammud õiges suunas, kuigi nende mõju peaks avalduma üksnes pikas perspektiivis. Samal ajal on ametiasutused lükanud edasi hinnastatistika iga-aastase ajakohastamise, millega kaasneb tavaliselt ravimihindade allapoole korrigeerimine, ning kavatsevad kaotada innovatiivsete ravimite 25 % turule sisenemise tasu. Mõlemad kõnealused meetmed võivad suurendada lähikuudel tagasinõuete summat.

2020. aasta keskpaiga kohustuste täitmisel, mille eesmärk on suurendada haiglate kulutuste puhul tsentraliseeritud hangete osatähtsust ja tugevdada tervishoiuteenuse osutajate võrgustikku, liigutakse edasi aeglaselt. Ametiasutused on siiski jätkuvalt reformile pühendunud ja kavatsevad hiljuti asutatud keskse hankeasutuse ümber kujundada, et suurendada keskpikas perspektiivis selle paindlikkust ja tõhusust. Tänu Euroopa Komisjoni kaudu antud tehnilisele toetusele on ametiasutused saavutanud edu ka haiglate hüvitamise skeemi ajakohastamisel. On oluline, et ametiasutused liiguksid juba tehtud edusammudele toetudes veelgi edasi.

Ametiasutused peatasid uute tervishoiukeskuste avamise, et kaaluda uuesti, milline on kõige sobivam struktuur esmatasandi tervishoiuteenuste osutamiseks, kuid nad on teatanud, et kavatsevad säilitada juba seaduses sätestatud reformi põhiosad. Selle tulemusel peetakse järgmisel kuuel kuul võimalikuks kuni kümne uue esmatasandi tervishoiuüksuse avamist. Reformi põhielementide – näiteks kohustuslik registreerimine perearsti juures ja nn väravahifunktsioonid – kehtestamise ajakava ei ole veel selgitatud.

Mis puudutab sotsiaalpoliitikat, siis töövõimetushüvitiste raamistiku reform (konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus) käib, kuid selle puhul esineb ametiasutuste kontrolli alt väljas olevatel tehnilistel põhjustel suuri viivitusi. Haldusmenetlusi puude staatuse kindlaksmääramiseks täiustatakse ja lihtsustatakse, kuid uus lähenemine, mille kohaselt määratakse puude staatus kindlaks nii meditsiinilise kui ka funktsionaalse hinnangu põhjal, tuleb veel vastu võtta. Uus meetod oli kavas töötada välja katseprojekti tulemuste põhjal, kuid selle puhul esinesid ametiasutuste kontrolli alt väljas olevatel põhjustel viivitused. Kui hinnang on kätte saadud, lepitakse kokku muudetud ajakava; juhul kui hinnang tehakse varsti kättesaadavaks, peaks reformi käsitlev kontseptsioonidokument olema valmis veebruariks ja reform ellu viidud 2020. aasta juuniks.

Sissetulekut käsitleva sotsiaalse solidaarsuse kava rakendamise lõpuleviimist ja kohaliku ühistranspordi toetuste läbivaatamist puudutavate konkreetsete 2019. aasta lõpu kohustuste täitmine toimub kavakohaselt. Ametiasutused on sissetulekut käsitleva sotsiaalse solidaarsuse kava teise samba – sotsiaalne kaasamine – ellu viinud ja praegu jätkub töö kolmanda sambaga, mille jaoks on oluline aktiivsete tööturuteenuste pakkumine, et aidata kavas osalejatel (uuesti) tööturule siseneda. Selle saavutamiseks kujundavad ametiasutused süstemaatilisemat lähenemist aktiivsete tööturuteenuste väljatöötamisele ja haldamisele, mida on katsetatud ja tuleks pärast hindamist järk-järgult laiendada. Mis puudutab kohaliku ühistranspordi toetuste süsteemi eelolevat läbivaatamist, siis ametiasutused on kinnitanud, et nad hindavad praeguse kohaliku ühistranspordi subsideeritud hindade süsteemi sobivust enne 2019. aasta lõppu ning järgivad võimalikke soovitusi süsteemi parandamiseks.

FINANTSSEKTORI POLIITIKA

Kreeka pankade likviidsusolukord on veelgi paranenud ja on märke, et pankade juurdepääs turule taastub järk-järgult, kuid varasemast ajast pärit riskid ja probleemid on suured. Pankadel on jätkuvalt palju viivislaene, kuid esineb ka muid probleeme, nagu väike kasumlikkus ning riigi ja pankade tugev vastastikune sõltuvus, muu hulgas seetõttu, et edasilükkunud maksukohustustel on pankade kapitalis suur osatähtsus. Tulevikus on Kreeka pangandussektori väljakutseks suurendada oma vastupanuvõimet ja kiirendada viivislaenude vähendamist, parandades samal ajal majanduskasvu rahastamise suutlikkust.

Kreeka pankade paranev likviidsusolukord ja hoiustajate suurem kindlustunne tõid kaasa selle, et 1. septembril 2019 kaotati täielikult kapitalikontroll (pidev konkreetne kohustus). 2019. aasta esimesel üheksal kuul suurenesid erasektori hoiused pankades ligikaudu 3,5 % ja erakorraline likviidsusabi maksti aasta alguses täielikult tagasi. Kuigi kapitalikontrolli kaotamine normaliseerib Kreeka majanduse toimimist ja toetab kindlustunde kasvu, muudab see veelgi olulisemaks kiiremate jõupingutuste tegemise pangandussüsteemi tugevdamiseks ja hoiustajate kindlustunde parandamiseks.

Viivislaenude vähendamise tempo kiirenes 2019. aastal, kuid nende maht on endiselt väga suur. Viivislaenude maht oli Kreeka pangandussüsteemis suurim 2016. aasta märtsis: 107,2 miljardit ehk 48,8 %. Alates 2018. aastast on viivislaenude vähendamise tempo kiirenenud ning 2018. aasta lõpus moodustasid need kõigist tarbijalaenudest 45,4 % ja 2019. aasta keskel 43,6 %. See oli üldiselt kooskõlas järelevalveasutuse järelevalve all oleva nelja süsteemselt olulise panga tegevuseesmärkidega. Viivislaenude suhtarv on väga kõrge, kuid viivislaenude vähendamise tempo hiljutine kiirenemine on absoluutarvestuses veelgi märkimisväärsim: maht vähenes 2019. aasta juuni lõpuks 75,4 miljardi euroni, st 13,5 miljardi euro võrra ehk aastaarvestuses 15 %. Lähiaastatel kavatsevad neli süsteemselt

olulist panka viivislaenude mahtu veel tublisti vähendada: 26 miljardi euronit ehk 19,2 %ni 2021. aasta lõpus. Selleks peavad nii pangad kui ka ametiasutused tegema uusi jõupingutusi: pangad peavad kiirendama n-ö loomulikku viivislaenude probleemi lahendamist ja tõhustama jõupingutusi strateegiliste makseviivituste kindlakstegemiseks ja asjakohaseks käsitlemiseks; ametiasutused peaksid aga tagama, et õigusraamistik ja kohtusüsteem suudavad viivislaenude probleemi lahendamist tõhusalt toetada.

Süsteemsed algatused, nagu varakaitsekava Herakles, võivad aidata korrastada Kreeka pankade bilansse. Selle kava raames võib iga pank kanda viivislaenu üle eraldi juhitavatesse eriotstarbelistesse ettevõtjatesse, kes võivad emiteerida madalama nõudeõiguse järgu, *mezzanine*- ja kõrgema nõudeõiguse järgu võlakirju, kusjuures viimastel oleks riiklik tagatis. Riik saab antud tagatise eest turutingimustekohast tasu. Varasid valitsevad välised teenuseosutajad. 2019. aasta oktoobris jõudis komisjon järeldusele, et kava, mis on sarnane Itaalia pankade viivislaenude väärtpaberistamise tagatise kavaga, ei kujuta endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Tähelepanu keskpunktis on nüüd varakaitsekava lõplik väljakujundamine ja kiire kasutuselevõtt. Kavas osalemine on vabatahtlik, kuid tagatised võivad toetada kõigi pankade bilanssides märkimisväärses mahus viivislaenude kajastamise lõpetamist. Valitsemis sektori rahastamistingimuste praegune paranemine annab pankadele võimaluse tagada suhteliselt madal riikliku tagatise hind, kuigi arvesse tuleb võtta tururiske. Kava edu sõltub muu hulgas regulatiivse kapitali kasumist, tagatisega seotud kuludest ja kahjumist, mis tuleneb investoritele võlakirjade müümisest. Kava kestus on 18 kuud ja seda on võimalik pikendada. Ametiasutused võiksid pangandus sektori tervise edasiseks toetamiseks kaaluda ka lisameetmeid, sealhulgas täiendavaid kavasid.

Ametiasutused tegelevad mitme algatusega, et tugevdada viivislaenude probleemi lahendamise raamistikku, ent rakendamist saaks kiirendada. Allpool kirjeldatud meetmete rakendamist jälgitakse ja hinnatakse tõhustatud järelevalve raames osana **pidevast konkreetsest kohustusest** jätkata selliste reformide rakendamist, mille eesmärk on taastada pangandussüsteemi tervis, sealhulgas jõupingutusi viivislaenude likvideerimiseks.

- **Elektroonilised oksjonid:** 2019. aasta esimesel poolel tehti küll edusamme, kuid jätkuvalt tühistatakse või peatatakse enamik elektroonilistest oksjonitest või kukuvad need pakkujate huvipuuduse tõttu läbi ning oksjonil edukalt müüdud kinnisvara ostjateks on endiselt pangad. Praegu hinnatakse kindlaks tehtud takistusi, mis põhjustavad elektrooniliste oksjonite tühistamist või peatamist menetluse kuritarvitamise tõttu. Kreeka ametiasutused on loonud töörühma probleemi ulatuse ja muude võimalike takistuste hindamiseks, et leida vajalikud maandavad meetmed ja esitada vastavad soovitused. Ametiasutused on esitanud esialgse analüüsi eespool kirjeldatud hetkeolukorra põhjuste kohta ja lubanud esitada varsti täieliku aruande.
- **Kodumajapidamiste maksejõuetuse juhtumite kuhjumine:** mis puudutab kodumajapidamiste maksejõuetuse raamistikku, siis kuhjunud kohtuasjade lahendamine (konkreetne 2021. aasta lõpu kohustus) on oluliselt graafikust maas. On oluline, et ametiasutused suurendaksid kohtute menetlussuutlikkust, et kõik kuhjunud kohtuasjad, sealhulgas peamise elukoha kaitset käsitleva uue korra alusel algatatud kohtuasjad, lahendataks 2021. aasta lõpuks; selleks tuleks koostada 2019. aasta detsembriks sobiv ajakohastatud tegevuskava. Euroopa institutsioonid on kutsunud ametiasutusi üles hindama varasemat kohtuasjade arvu muutumist (menetletud kohtuasjad vs. uued

algatatud kohtuasjad) ja esitama piisavad meetmed, millega tagada, et 2021. aasta lõpuks ei oleks enam kuhjunud kohtuasju.

- **Mahakandmiste maksualane käsitlus:** praegu toimub avalik konsultatsioon muudatuse üle, millega taaskehtestatakse 2018. aastal aegunud laenude mahakandmiste soodne maksualane käsitlus enne 2019. aasta lõpu toimuvate restruktureerimiste puhul. Asjaomases sättes on sätestatud, et mahakandmise summat ei käsitata võlgniku tuluna ja et selle suhtes ei kohaldata annetuste suhtes kehtivat maksu. Sellega kõrvaldatakse restruktureerimist pärssivad asjaolud, mis tekkisid eelmise maksualase käsitluse aegumise tõttu.
- **Peamise elukoha kaitse:** elektrooniline platvorm käivitati 2019. aasta suvel, misjärel kiitis komisjon meetme riigiabi eeskirjade alusel heaks. Ametiasutused on raamistikku ja IT-platvormi muutnud, et hõlbustada taotluste esitamist. Nad kavatsevad pikendada kava nelja kuu võrra ja lõpetada selle 2020. aasta aprilli lõpuks. Kuigi selline kunstlik pikendus võib aidata suurendada kavas osalemist, mis praegu on väike, aeglustab see maksekultuuri normaliseerimist. Lisaks on ametiasutused lubanud kiirendada tööd maksujõuetusraamistike ühtlustamiseks. Institutsioonid teevad mõlema aspekti rakendamise kohta kokkuvõtte tõhustatud järelevalve raames. Uue raamistiku kohaselt oleks põhjendatud, kui tagataks kõigi tagatiste, sealhulgas peamise elukoha vaba realiseerimine, mis aitaks normaliseerida majandusele laenude andmist pangandussektori poolt.
- **Maksujõuetusraamistik:** ettevalmistav töö pankroti- ja maksejõuetusmenetluste ühtlustamiseks ja integreerimiseks on alanud. Täpselt määratletud ja süstemaatiliselt sidusa ühtse raamistiku loomine on väga vajalik ja tuleks usaldada õigusakti koostavale komiteele; see peaks toimuma tarbetu kiirustamiseta, kasutades terviklikku ja tehniliselt põhjalikku lähenemisviisi. Ametiasutused on koostanud kontseptsioonidokumendi, mille alusel töötatakse 2020. aasta aprilli lõpuks välja uue ühtse maksejõuetusraamistiku eelnõu, milles sätestatakse selle reformi peamised eesmärgid.
- **Tsiviilkohtumenetluse seadustik:** reformitud tsiviilkohtumenetluse seadustiku rakendamise hindamine on käimas, kuid varasemate viivituste tõttu graafikust maas. Asjaomane töörihm teeb sidusrühmadega konsulteerimisele tuginedes praegu reformi põhjalikku hindamist. Seejärel moodustatakse õigusakti koostav komitee, kes sõnastab vajalikuks osutunud muudatused, mis võetakse vastu enne 2020. aasta lõpu.
- **Finantskoolitused kohtunikele:** ametiasutused andsid teada, et kohtunikele finantskoolituse pakkumisel on tehtud edusamme, eelkõige kodumajapidamiste maksejõuetuse valdkonnas. Riiginõukogule esitati kaks presidendi dekreeidi eelnõu, et hinnata nõuetekohaselt nende põhiseaduslikkust. Ametiasutused tegelevad ka kohtute kantseleitöötajate ametisse määramisega, mis on märkimisväärselt hilineunud.
- **Õiguslikud kaitsemeetmed restruktureerimisjuhtumitega tegelevatele pangaametnikele:** vastu on võetud karistusseadustiku muudatus, et lahendada probleemid seoses selliste pooleliolevate kohtuasjadega, mis on algatatud varem võla restruktureerimises osalenud pangaametnike vastu, ja kaitsta neid ametnikke käimasolevate ja tulevaste restruktureerimiste kontekstis. Nende õigusnormide mõju Kreeka õigusraamistikus jälgitakse tõhustatud järelevalve raames.
- **Riiklikud tagatised:** 2019. aasta septembris oli sisse nõutud, kuid veel realiseerimata riiklike laenutagatiste hulk jätkuvalt märkimisväärtne ja suurem kui eelmise aruande ajal; see tulenes peamiselt pangandussektori nõuete hulga kasvust, olgugi et töötlemise kiirendamiseks tehakse jõupingutusi. Ametiasutused on esitanud ajakohastatud

tegevuskava ja sellele vastava seitsmeaastase maksekava, et likvideerida kommertsbankade sissenõutud tagatisega laenu mahus 2 miljardit eurot. Tegevuskava eesmärk on tegeleda koos pankadega kitsaskohtadega, suurendades samal ajal riigikontrolli personali ja ajakohastades IT-raamistikku. Võttes muu hulgas arvesse, et tagatiste sissenõudmisest (mõnel juhul aastal 2012) on möödas palju aega, püüavad ametiasutused leida maksekava, mis ei ületa nelja aastat ja mille usaldusväärsus on tagatud piisavate meetmetega.

Kreeka finantsstabiilsuse fond kasutas jätkuvalt oma aktsionäriõigusi neljas süsteemselt olulises pangas, panustas viivislaenu probleemi lahendamise poliitikasse ja parandas nende juhtimist. Fond hindas aktsionärina mitut võõrandamisjuhtu ja andis neile heakskiidu, kutsus panku ümber hindama oma strateegiaid ja põhimõtteid ning panustas viivislaenu vähendamise poliitikasse. 2019. aasta oktoobriks olid pangad rakendanud suures osas fondi soovitusel, mis esitati 2017. aasta juhatuse tegevuse ja juhtimise läbivaatamise raames ja milles keskenduti peamiselt pankade riskijuhtimiskultuurile ning vastavus- ja sisekontrolliraamistikele. 2018. aastal heaks kiidetud fondi võõrandamisstrateegia rakendamine on esimeses, ettevalmistavas etapis, milles fond soovib kutsuda panku oma strateegiaid ja ärimudeleid põhimõtteliselt ümber hindama, et edendada väärtust suurendavaid algatusi. Fondi ja rahandusministeeriumi vahelised arutelud, milles käsitletakse muude asutuste võimalikku kaasamist võõrandamise viimases etapis ja fondi juhtorganite ja töötajate õiguskaitset, ei ole veel lõpule jõudnud. Kreeka finantsstabiilsuse fondi sõltumatuse tagamine on pangandussektori tervise taastamise protsessi nurgakivi.

TÖÖTURG

Kreeka ametiasutused on võtnud kohustuse jälgida jätkuvalt tööturu ja palkade arengut ning kavatsevad teha miinimumpalga hiljutise tõusu järelhindamist. Selleks antakse Euroopa Komisjoni kaudu Maailmapanga tehnilist toetust ning selle tulemusi kavatakse võtta arvesse miinimumpalga järgmisel, 2020. aastal toimuval läbivaatamisel.

Ametiasutused peaksid viima deklareerimata tööga võitlemise 2017.–2019. aasta tegevuskava rakendamise lõpule kavakohaselt ehk 2019. aasta lõpuks ja kavandavad järelmeetmeid. Praeguse tegevuskavaga edendatakse integreeritud lähenemist deklareerimata tööle, sealhulgas meetmeid eri asutuste koostöö tugevdamiseks ja deklareerimata töö tuvastamise võime parandamiseks. Kui Euroopa Komisjoni kaudu antava tehnilise toetuse abil on kõigi rakendatud meetmete järelhindamine lõpule viidud, töötavad ametiasutused välja tegevuskava järelmeetmed. Lisaks nendele meetmetele on hiljuti astutud mitu lisasammu, et julgustada töötamist ametlikus majanduses ja piirata osaaajatöö kuritarvitamist, pidades silmas, et see varjab sageli deklareerimata täisajaga töötamist. Nende sammude hulgas on eelkõige osaaajaga töötajate ületunnitasu suurendamine ja töö registreerimise süsteemi laiendamine, nii et see hõlmaks ka ebatüüpilisi töövorme. Lisaks kavatakse valitsus võtta 2020. aastal kasutusele digisüsteemi tööaja registreerimiseks.

Uue, 2019. aasta oktoobri arenguseadusega tehti kollektiivlääbirääkimiste raamistikku mitu muudatust. Seadusega anti teatavatele ettevõtetele võimalus sektori tasandi läbirääkimistes mitte osaleda. Sellega muudeti ka menetlust sektorisiseste kokkulepete pikendamiseks, mis ei ole enam automaatne, vaid tööministri otsustada, eeldusel et spetsiifilised tingimused on täidetud. Muud uuendused on tööandjate organisatsioonide ja ametiühingute jaoks avaliku registri loomine, et paremini kontrollida, keda need esindavad, ning vahekohtumenetluse ühepoolse algatamise piiramine. Nende muudatuste tegelik mõju kollektiivlääbirääkimistele ei ole veel teada. Uued kollektiivlepingute pikendamise nõuded

võivad vähendada huvi sektori tasandi läbirääkimiste vastu, kuid mitteosalemise võimalused võivad juhul, kui sotsiaalpartnerid neid kasutavad, edendada sotsiaaldialoogi nii ettevõtte kui ka sektori tasandil.

Uus valitsus on alustanud kaugeleulatuvat reformikava, mille eesmärk on haridussüsteemi ajakohastamine ja hea tavaga rohkem kooskõlla viimine. Selle üle tuntakse heameelt ja seda on kaua oodatud, pidades silmas pikaajalisi probleeme, sealhulgas vahendite ebatõhusat jaotamist, vähest autonoomsust, kehvaid õpitulemusi, oskuste mittevastavust tööturu vajadustele ja puudusi kõrgkoolide juhtimises.

TOOTETURUD JA KONKURENTSIVÕIME

Selliseid tooteturgude ja konkurentsivõime reformiga seotud kohustusi, mille tähtaeg on käesoleva tõhustatud järelevalve tsükli seisukohast oluline, on vähe, kuid tasub rõhutada, et programmi raames on selles tähtsas valdkonnas alustatud olulisi struktuurireforme, millega tuleb mitme aasta jooksul pidevalt tegeleda, et parandada püsivalt ettevõtluskeskkonda, investeeringuid ja kasvu. Viimastel aastatel algatatud laiapõhjalised struktuurireformid on juba hakanud parandama Kreeka tooteturgude toimimist. Kreeka ekspordituruosa on suurenenas ja välismaised otseinvesteeringud kasvamas, ehkki kasv algas väga madalalt tasemelt. Investeeringute suure puudujäägi kõrvaldamiseks Kreekas ja riigi rahvusvahelist konkurentsivõimet mõõtvate võrdlusnäitajate parandamiseks tuleb siiski teha uusi jõupingutusi. Pikaajalisteks nõrkadeks kohtadeks on kinnisvara registreerimine ja lepingute jõustamine, kuid palju arenguruumi on ka digimajanduses, tooteturgude reguleerimises ja konkurentsivõime valdkonnas piirkondlikul tasandil.

Uus valitsus on andnud märku kavatsusest viia ellu tugevalt majanduskasvu ja investeeringuid toetav poliitiline kava. Valitsus on pärast ametisse asumist astunud esimesed sammud, mis sillutavad teed ettevõtlusmaastiku parandamisele. Nende hulgas on õigusaktid, millega toetatakse e-riigi loomist, parandatakse õigusaktide kvaliteeti ja edendatakse õigusnormide kodifitseerimist. Lisaks astub valitsus esimesi samme, et tagada koordineeritud lähenemine Kreeka majanduse väljapoole suunatuse edendamisele, sest selle valdkonna strateegia võiks olla palju laiahaardelisem. Kui majanduses keskendutaks paljutöötavatele ekspordile orienteeritud sektoritele, nagu põllumajandus ja põllumajanduslik toidutööstus, turism, transport ja logistika ning kõrgtehnoloogiline sektor, muu hulgas töötades välja aruka spetsialiseerumise strateegiad, aitaks see parandada jooksevkontot ja rahvusvahelist netoinvesteeringu positsiooni, mis on väga negatiivne ja halvenemas.

Hiljuti vastu võetud arengut käsitleva seadusega kehtestati uued meetmed. Need hõlmavad muu hulgas häiringute liigitamise süsteemi kooskõlla viimist keskkonnamõjude liigitusega, mida on asjakohaste ELi õigusaktidega ühtlustatud, loa andmise nõuete vähendamist ja ühtse digikaardi väljatöötamist, et maakasutusnormid oleksid investoritele selgemad ja läbipaistvamad, samuti ruumilise planeerimise muutmist, et kiirendada suuri investeeringuprojekte.

Valitsuse ametiaeg on alanud hästi, pidades silmas, et käivitatud on algatusi ettevõtluskeskkonna parandamiseks, ja kavandamisel on edasised meetmed regulatiivsete protsesside lihtsustamiseks ja investeeringute stimuleerimiseks peamistes sektorites. Väga oluline on pakkuda investoritele püsivat kindlust ja suuremaid stiimuleid. Seepärast on valitsus teatanud, et jätkuvalt on prioriteediks uued meetmed lubade, eelkõige keskkonnalubade andmise protsessi ratsionaliseerimiseks ja kiirendamiseks. See oleks eriti oluline, et elavdada investeeringut, eelkõige suure majandusliku mõjuga valdkondadesse;

olulised oleksid ka täiendavad meetmed Atika maakasutuse ja lubade andmise raamistiku läbivaatamiseks ja jõustamismehhanismide tugevdamiseks.

Selleks et suunata investeerimislubade reformi lõpuleviimist, mis on üks konkreetsetest kohustustest aastani 2022, on uus valitsus koostanud muudetud tegevuskavad. Muudetud tegevuskavade põhjal kohustuvad ametiasutused järgima tõhustatud järelevalve raamistiku kohaseid tähtaegu. Varasemad viivitused on aga raskendanud reformi mõnede osade (st õigusaktide lihtsustamine 24 sektoris, mida investeerimislubade reform praegu ei hõlma, ning kontrolliraamistiku keskkonnaalaldkonna vahendite väljatöötamine) elluviimist. Seepärast on oluline, et valitsus eraldaks sellele protsessile piisavalt vahendeid. Mis puudutab häiringute liigituse läbivaatamist, siis ametiasutused on võtnud kohustuse viia see süsteem kooskõlla keskkonnamõtjude liigitamise süsteemiga 2020. aasta keskpaigaks ehk kohustuse tähtajaga võrreldes aasta varem; see on kooskõlas hiljuti vastu võetud arengut käsitleva seaduse asjaomase sättega. Sellealase IT-süsteemi hankemenetlusega seotud töö, mis peaks jõudma lõpule 2019. aasta lõpuks, tundub valdavalt edenevat kavakohaselt. Ametiasutused on võtnud kohustuse kaitsta oluliste reformide tulemusi ja eeldatakse, et selleks luuakse ametlik mehhanism.

Maakasutuse valdkonnas on reformid edenemas. Ligikaudu 95 % puhul riigi territooriumist on metsakaardid koostatud ja eesmärk viia lõpule metsakaartide koostamise viimane etapp on sisuliselt saavutatud (**konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus**). Umbes 44 % nendest kaartidest on ratifitseeritud ja seega lõplikud. Katastriüksuste kaardistamine Kreekas on 39 miljonist omandiõigusest ligikaudu kolmandiku puhul lõpule viidud ja ülejäänute puhul käimas. Kinnistute deklareerimine katastriüksuste kaardistamiseks on hoogustumas ja ametiasutused kaaluvad uusi samme protsessi kiirendamiseks. Katastri institutsioonilise raamistiku loomine on edenemas, kuid osutunud keerukaks. Arvestades, et kevadel kulges hüpoteeklaenu ametite integreerimine uude katastriametisse plaanitud aeglasemalt, on ametiasutused pühendunud sellele, et kiirendada ametite üleminekut uude üksusesse. Ruumilise planeerimise valdkonnas on astutud positiivseid seadusandlikke samme, mille eesmärk on hoogustada kohalike ruumiliste planeeringute rakendamist ja suurte investeeringute (spetsiaalsed ruumilised planeeringud) heakskiitmist.

Ametiasutused on teinud jõupingutusi energiaturgu valitseva riikliku elektriettevõtte (Public Power Corporation) finantsolukorra stabiliseerimiseks ja teatanud kaugeleulatuvatest energiaturu reformidest, mis mõjutavad elektrienergia sihtmudeli rakendamise ajakava (konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus). Otsustavad sammud, mida ametiasutused on astunud riikliku elektriettevõtte finantsolukorra parandamiseks, kajastuvad positiivses poolaasta finantsaruandes, mis andis turgudele olulise signaali. Praegu töötavad ametiasutused välja meetmeid tegelemaks selliste pikemaajaliste probleemidega nagu võlgnevused ja strateegilised makseviivitused. Oktoobris otsustasid ametiasutused tühistada viimase kavandatud oksjoni NOME (Nouvelle Organisation du Marché de l'Electricité) raames, mis oli loodud üleminekumeetmena, kuni viiakse ellu energiaturu reformid konkurentsi suurendamiseks. Üks sellistest reformidest oli sihtmudeli rakendamine, mis peaks jõudma lõpule uueks tähtajaks ehk 2020. aasta juuniks. Sellele peaks järgnema liitumine naaberturgudega. Heameelt teevad ametiasutuste ettepanekud forvardturu loomise kiirendamiseks.

Ametiasutused on esitanud kaugeleulatuva kava Kreeka energiaturu ümberkujundamiseks pikemas perspektiivis ja teatanud, et kavatsevad esitada muudetud monopolidevastased kaitsemeetmed ametlikult 2020. aasta jaanuaris. Energiastrateegia keskmes on kõigi pruunsõejaamade sulgemine aastaks 2028, kusjuures

oluline osa nendest suletakse palju varem. Valitsus kaalub uusi samme turu avamiseks konkurentsile. Kui need kavad viiakse täielikult ellu, võib juba 2020. aastal täheldada suurt arengut seoses sihtmudelipõhise avatud turuga, mis sõltub vähem fossiilkütustest ja on avatud taastuvenergia osatähtsuse suurendamisele. Kuigi selle pikemaajalise strateegia suund teeb heameelt, tuleb kohe astuda uusi samme riikliku elektriettevõtte turgu valitseva seisundi käsitlemiseks, näiteks käimasoleva monopolidevastase menetluse kaudu. Riikliku elektriettevõtte turuosa andmetest nähtub, et konkurendid sisenevad turule jae- ja hulgimüügi poolel, kuid tema turgu valitsev seisund ja ainuüldse puunsöest elektritootmisele tekitavad endiselt muret. Sellega seoses tuleks märkida, et õiguskindluse ja läbipaistvuse puudumise tingimustes ei saadud 2019. aasta juulis puunsöejaamade võõrandamise (täitmata konkreetne 2018. aasta lõpu kohustus, mille puhul esines viivitusi) hanke teises voorus ühtki pakkumust. Kuna võõrandamist ei toimunud, jäi monopolidevastast võitlust käsitlev kohustus täitmata, mistõttu tuleb leida alternatiivne lahendus. Ametiasutused teatasid ametlikult oma kavatsusest esitada muudetud meetmed 2020. aasta jaanuaris.

Kreeka gaasiturg on endiselt väike, kuid kasvab. Maagaasi ülekandevõrgu (Natural Gas Transmissions System Operator) müümine, mis on lõpule viidud, ja riikliku gaasiettevõtte (Public Gas Corporation) müümine, mis on pooleli, toovad kaasa turu suurema avamise ja investeringud riiklikul tasandil; edusammud selliste projektide elluviimisel nagu Bulgaaria ja Kreeka ühendamise projekt ja veeldatud maagaasi impordi kasv näitavad Kreeka potentsiaali saada piirkondlikuks energiakeskuseks. Ametiasutused uurivad uuesti riikliku gaasiettevõtte kavandatud müüki, kuigi muudetud kava on julgustav ja hõlmab suurema valitsemissektori osaluse müümist ja sätteid täieliku eraldamise tagamiseks.

KREEKA VARADE JA OSALUSTE HALDAMISE AMET JA ERASTAMINE

Kreeka varade ja osaluste haldamise amet (Hellenic Corporation of Assets and Participations) jätkab tööd peamistes valdkondades, mida käsitleti eurorühma ees võetud kohustustes. Strateegilise kava rakendamine (**pidev kohustus**) on käimas ja juhatuse koosseisude läbivaatamine edeneb. Ameti juhatus on viinud lõpule enamiku riigi omanduses olevatest ettevõtetest tütarettevõtjate läbivaatamise/asendamise (**konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus**) vastavalt tehnilisele teostatavusele. Sellega seoses määrati Kreeka Posti ja riikliku elektriettevõtte juhatusse uued liikmed, hõlbustades seega nendes ettevõtetes vajalike muudatuste tegemist. Ametiasutused on olnud Kreeka varade ja osaluste haldamise ameti reformiga tihedalt seotud. Nad on õigusliku muudatusega oluliselt parandanud olukorda seoses direktorite tasude alammääradega selliste ameti alla kuuluvate riigi omanduses olevate ettevõtete puhul, mis on suuremad, kuid börsil noteerimata, hõlbustades sel viisil edasisi juhatuse koosseisude läbivaatamisi. Amet on pärast kolmanda tõhustatud järelevalve aruande avaldamist 2019. aasta juunis teinud riigi omanduses olevate ettevõtete üldjuhtimise parandamisel uusi eduamme. Grupi esimesed 2018. aasta konsolideeritud finantsaruanded koostati ja esitati üldkogule heakskiitmiseks. Oktoobris hakati uuesti rakendama koordineerimismehhanismi, mis reguleerib ametiasutuste ja ameti suhtlust seoses ameti alla kuuluvate riigi omanduses olevate ettevõtete volituste ja eesmärkidega, seades prioriteediks neli riigi omanduses olevat ettevõtet (Ateena ja Thessaloníki keskurg, Kórinthose kanal ja riiklik messide korraldaja Helexpo). Nende riigi omanduses olevate ettevõtete volitused ja eesmärgid viimistletakse eeldatavasti varsti, arvestades, et amet on teinud märkimisväärselt ettevalmistavat tööd ja pidanud arutelusid pädevate asutustega.

Ametiasutused on erastamisprotsessi tunduvalt hoogustanud. Ajakohastatud varade arendamise kava on vastu võetud (**pidev kohustus**) ja viimasel kolmel kuul on edasiliikumine pooleliolevate tehingutega kiirenenud. Täpsemalt:

- **Hellinikon (Ateena endise rahvusvahelise lennujaama kinnistu arendamine, täitmata konkreetne 2018. aasta lõpu kohustus):** ametiasutused on pööranud tehingule suurt tähelepanu ja olnud sellega tihedalt seotud, intensiivistades märkimisväärselt jõupingutusi eeltingimuste täitmiseks, et võimaldada aktsiate ülekandmist Lamdale, mis on eelistatud investor. Üldine hiljutine edasimineku on märkimisväärne ja lähikuudel võib olla võimalik tehing rahaliselt sulgeda;
- **Alimose sadam (konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus):** eelistatud investor valiti välja 16. aprillil 2019. Kontrollikoda kiitis hankemenetluse heaks 26. juunil 2019. Järgmised sammud on menetluslikud. Alimose sadama pikaajalise kontsessiooni hanke puhul tehakse seega rahuldavaid edusamme, kuigi ei eeldata, et tehing suletaks rahaliselt enne 2019. aasta lõppu;
- **Hellenic Petroleum (konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus):** enamusosaluse (50,1 %) ühismüügiks (koos Hellenic Petroleumi teise strateegilise aktsionäri PanEuropean Oil and Industrial Holdings S.A-ga) ei esitatud ühtki siduvat pakkumust ning seega ei olnud sellel konkreetset tehingut positiivset tulemust. Seega on vältimatu, et rahaline sulgemine lükkub märkimisväärselt edasi. Taipetud (Kreeka Vabariigi varaarendusfond) anti tehnilised volitused uurida kõiki olemasolevaid võimalusi tehingu jätkamiseks. Lõpliku otsuse tehingu struktuuri ja aja kohta teevad Kreeka ametiasutused ja otsuse tegemisel tuleks lähtuda sellest, mis on Kreeka jaoks ärilisest ja strateegilisest seisukohast kõige soodsam. 2019. aasta lõpuks eeldatavasti selgitatakse lähenemisviisi ja viimistletakse ajakava;
- **Ateena rahvusvahelisest lennujaamast 30 % müük:** ametiasutused lahendasid üldjuhtimisega seotud lahtised küsimused, mille tõttu oli tehingut edasi lükatud. Hankemenetlus on seega käimas. Kümme investeerimisskeemi väljendasid 29. oktoobril 2019 huvi (etapp A) omandada ettevõttes 30 % osalus. Siduvad pakkumused esitatakse eeldatavasti 2020. aasta alguses ja tehingu rahaline sulgemine peaks toimuma enne 2020. aasta lõppu;
- **riiklik gaasiettevõtte (Public Gas Corporation):** ametiasutused kaaluvad selle restruktureerimise muutmist ja jagamist kommertsüksuseks (gaasi hulgi- ja jaemüük) ja taristuüksuseks (gaasijaotusvõrgud); selle osalused rahvusvahelistes strateegilistes gaasitaristuprojektides kantaks aga üle uuele äriühingule. Ettevõtte struktuur on poliitiline valik, mille teevad ametiasutused, eeldusel et see on kooskõlas 2018. aasta juunis kokkulepitud tingimustega. Kreeka ametiasutused on teatanud kavatsusest jätkata oma osaluse (65 %) täielikku võõrandamist nii kommerts- kui ka taristuüksuses ning seega suurendada oodatavat erastamistulu, soodustades samal ajal gaasituru eraldamist;
- **Egnatia kiirtee kontsessioon:** võttes arvesse varasemaid viivitusi ja takistusi, tuleb võtta veel mitmeid meetmeid, enne kui esitatakse siduvad pakkumused (muu hulgas seoses komisjoni heaks kiidetud teemaksu kehtestamise poliitika elluviimisega, teemaksujaamade ehitamise ja toimimisega ning sildade ja tunnelite ohutustunnistuste väljastamisega). Ametiasutused on rõhutanud oma soovi tulla selle tehingu puhul ummikseisust välja, kuid vaja on kindlaid järelmeetmeid;

- **piirkondlikud sadamad:** ametiasutused suhtuvad positiivselt sellesse, et võimaldada igale sadamale erastamistehingu struktuuri (st raamkontsessioonileping, allkontsessioonileping, omakapitali müük) valimisel paindlikkust. Lähemal ajal peaksid Taipedi konsultandid esitama asjakohase uuringu ning ametiasutused kehtestama vajaliku õigusliku muudatuse, millega antakse Taipedile valikuvõimalus; siis saab algatada kahe esimese sadamaga seotud hankementluse.

AVALIK HALDUS JA KOHTUSÜSTEEM

Haldussekretäride valikumenetlus (2018. aasta lõpu kohustus) on tühistatud ning selle asemel on loodud riigisekretäri ametikoht ja oluliselt muudetud üksikaktide allkirjastamise õiguse delegeerimist poliitiliselt tasandilt haldustasandile. Selleks et kaitsta avaliku halduse depolitiseerimise ja institutsioonilise järjepidevuse valdkonnas saavutatut, on ametiasutused lubanud, et vastu võetud meetmed rakendatakse viivitamata ning osakonnajuhatajate ja direktorite valikumenetlused jätkuvad kooskõlas kehtiva õigusraamistikuga. Lisaks on ametiasutused lubanud võtta 2020. aasta maiks uuesti kasutusele avatud valikumenetluse kõrgema juhtkonna ametikohtade täitmiseks eraõiguslikes või avalik-õiguslikes juriidilistes isikutes ning võtta vastu meetmed peaministri büroos püsivate organisatsiooniliste struktuuride loomiseks. Lõpule on viidud haldussekretäride valikumenetluse sõltumatu hindamine (**konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus**).

Kaugeleulatuva õigusaktiga keskvalitsuse toimise kohta, mis oli uue valitsuse esitatud esimene oluline õigusakt, kehtestati mitu uut sätet avaliku halduse ajakohastamiseks, sealhulgas valitsuse tsentraliseeritud koordineerimise suutlikkuse suurendamiseks. Pidades silmas, et avalikus halduses on üks pikaajalisi nõrkusi olnud vähene koordineerimine, on peaministri büroo rolli tugevdamine ja ressurside suurendamine oluline reform. Lisaks tugevdab see oluline kodifitseerimisseadus ministrite nõukogu rolli ja sisaldab konkreetseid sätteid valitsuse prioriteetide iga-aastase kavandamise ja jälgimise kohta. Seaduses on ka sätted õigusloomeprotsessi ühtlustamiseks ja tugevdamiseks keskvalitsuse lõikes, sealhulgas mõju hindamise protsessi parandamiseks.

Selliste programmiperioodil vastu võetud reformide rakendamisel nagu liikuvusskeem ja tulemuste hindamine osaletakse üldiselt jätkuvalt aktiivselt. Liikuvusskeemi reformi usaldusväärsuse jaoks on oluline, et üleviimisi kiirendataks. Sellest tulenevalt on ametiasutused võtnud kohustuse kehtestada 2019. aasta lõpuks õiguslikud sätted, mis tagavad, et liikuvusskeemi valikumenetlused toimuvad kiiremini. See on oodatud algatus, sest see parandab veelgi skeemi usaldusväärsust valitsemissektori üksustes.

Uus valitsus on võtnud meetmeid, et viia ellu muud selles valdkonnas käimasolevad reformid, nagu personalijuhtimise strateegia ja õigusnormide kodifitseerimine, ning teha sihipäraseid parandusi, mis näitaks valitsuse pühendumust reformile. 2018. aasta augustis alanud liikuvustsükkel on väikesed viivitused; 2018. aasta tulemuste hindamised on aga lõpule viidud (mõlemad on **konkreetsed 2019. aasta keskpaiga kohustused**). Uus valitsus on pühendunud tegevuskavale, mille eesmärk on kujundada personalijuhtimise strateegia välja 2023. aastaks. Lisaks määratakse igale töötajale 2019. aasta lõpuks konkreetne töökirjeldus/ametikoht. Nõuetele mittevastavad valitsemissektori üksused ei saa taotleda uute töötajate töölevõtmist. Mis puudutab õigusnormide kodifitseerimist, siis on oluline, et riikliku kodifitseerimisportaali läbivaatamine, mis on praegu käimas, viidaks kiiresti lõpule, et hankemenetlus saaks alata õigel ajal.

Tööle võetud alaliste töötajate arv vastab töölevõtmiseesmärgile, mille ametiasutused seadsid oma eelarves ja keskpika perioodi eelarvestrateegias, ning ametiasutused võtavad meetmeid kontrolli taastamiseks ajutiste töötajate värbamise üle. Eelmise tõhustatud järelevalve aruande (andmed kuni 2019. aasta veebruarini) avaldamise ajal ületati töölevõtmiseesmärki ajutiste töötajate puhul (st ajutuste töötajate aasta keskmine 2016. aastal) hinnanguliselt 1 500 töötaja võrra; praeguse hinnangu kohaselt ületatakse eesmärki aga 5 200 töötaja võrra (andmed kuni 2019. aasta septembrini). Hiljutise muudatusega kaotati mitu olulist tavapäraste töölevõtmiseeskirjade erandit, mida kohaldati ajutiste töötajate suhtes; see peaks suurendama siseministeeriumi kontrolli töölevõtmise üle ja loodetavasti ajutiste töötajate arvu järk-järgult vähendama.

Mõni hiljuti vastu võetud palgasätetest tekitab muret ühtse palgapoliitika usaldusväärseuse pärast. Nende palgasätete kohaselt paigutatakse mõned konkreetsed prioriteetsete talituste töötajate rühmad kõrgeimale palgaastmele ja laiendatakse individuaalsete palgaarnevuste kohaldamist/ulatust. Ametiasutused on võtnud kohustuse tugevdada ja tsentraliseerida kontrolli ühtse palgapoliitika reformi ja töölevõtmismenetluste üle, luues ministeeriumidevahelise töörühma, mis peab esitama 2019. aasta lõpuks konkreetsed meetmed, mis rakendatakse 2020. aasta jaanuariks.

Valitsus on võtnud vastu õigusaktid e-riigi edendamiseks, milles juhtroll on uuel e-valitsuse ministeeriumil. Ministeeriumi ülesanne on luua digitaalne avalik haldus, viies ellu mitmesugused suured IT-projektid. Lühikeses perspektiivis elluviidavad projektid hõlmavad kõigi riigiga tehtavate tehingute autentimiseks ühtse digitaalidentiteedi väljatöötamist, konkreetsete haldusmenetluste lihtsustamist kodanike ja ettevõtjate jaoks ning ühtse platvormi (gov.gr) loomist, et koondada ühte kohta riigi pakutavad elektroonilised teenused ja teave. Keskpikas kuni pikas perspektiivis soovib ministeerium arendada edasi 5G-võrkude taristut ning edendada avalike süsteemide ja registrite koostalitlusvõimet. Lisaks vaatavad ametiasutused läbi kehtivat riiklikku digitaalstrateegiat, mis on avaliku halduse ja kogu majanduse digiülemineku raamistikuks.

Uus valitsus on võtnud kohustuse jätkata ühtse maksete asutuse (Single Payment Authority) reformi kolmanda etapiga, mis on märkimisväärselt viibinud. Kolmandas etapis luuakse integreeritud infosüsteem ja antakse asutusele suuremad õigused, et hõlmata maksete heakskiitmisega seotud ülesanded, parandades seega avaliku sektori finantsjuhtimist. Selleks tuleb rakendada mitu meetet, mille hulka kuuluvad õiguslikud muudatused, 2020. aasta jaanuaris käivitatav IT-projekt ja ühise töörühma loomine praeguste heakskiitmisprotsesside läbivaatamiseks.

Õiguse valdkonnas on kohustuste täitmine kulgenud ebaühtlaselt. 2019. aasta oktoobris võeti vastu õigusakt, mille kohaselt on õigusdokumentide elektrooniline esitamine ja töötlemine halduskohtutes kohustuslik, kuid see jõustub alles 2021. aasta jaanuaris, st aasta hiljem, kui kõnealuse konkreetse 2019. aasta lõpu kohustuse puhul eeldati. Samal ajal edeneb aga integreeritud kohtuasjade haldamise süsteemi teise etapi elluviimine, mis on 2020. aasta keskpaiga kohustus. Hankemenetlus (**konkreetne 2019. aasta keskpaiga kohustus**), mille puhul oli esinenud viivitusi, viidi lõpule 2019. aasta novembris ning pakkumiskutse on kavas avaldada 2019. aasta detsembriks, kui e-valitsuse ministeeriumis on käimasolevad menetlused lõpetatud. Reformi peamine eesmärk on parandada kohtusüsteemi kvaliteeti ja tõhusust ühetaolise IT-keskkonna abil.

Kohustuslik vahendamisraamistik, mille kasutuselevõtt on kaks korda edasi lükkunud, jõustub varsti. Muudatustega tagatakse vahendamisraamistiku vastavus Kreeka

põhiseadusele ja ELi õigusele, vähendatakse selliste vaidluste kategooriate arvu, mille puhul kohaldatakse kohustuslikku vahendusmenetlust, ning vahendamise minimaalseid kulusid ja muudetakse raamistiku mitmeid menetluslikke ja tehnilisi aspekte.

Riikliku korruptsioonivastase tegevuskava rakendamine edeneb. Ametiasutuste hinnangul on rohkem kui 100 meetmest enamik ellu viidud ja ülejäänud käivitatud. Oluline on nende jätkuv rakendamine. Kava elluviimine on konkreetne 2021. aasta keskpaiga kohustus ja 2019. aasta augustis sai sellest osa 2020. aastal täielikult toimima hakkava uue sõltumatu riikliku läbipaistvusasutuse (National Transparency Authority) mandaadist. Asutus koondab mitmed funktsioonid, mida enne täitsid eri organid, ja sellel on korruptsiooniga võitlemisel suurem institutsiooniline suutlikkus.

Muret tekitavad 2019. aasta juunis vastu võetud seadusandlikud muudatused, millega kergendati aktiivse korruptsiooni õiguslikku liigitust – nüüd käsitatakse seda väärteona, mitte kuriteona. Kriminaalseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku asjakohaseid muudatusi kritiseerisid riikide korruptsioonivastane ühendus ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni altkäemaksuga võitlemise tööühm. 2019. aasta oktoobris avalikuks konsultatsiooniks avaldatud seisukohtade kavandites ei käsitleta neid probleeme täielikult. Riikide korruptsioonivastase ühenduse ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni kavandatud ühississiooni tulemused võivad osutada kasulikuks, kui ametiasutused kavandavad edasisi sobivaid meetmeid, sealhulgas õiguslikke muudatusi.

Komisjon on jätkanud Taipedi ekspertide komitee liikmete ja Kreeka statistikaameti endise presidendi ja tippjuhtkonna vastu algatatud kohtumenetluste arengu jälgimist. Kreeka statistikaameti endise presidendi A. Georgiou vastu algatatud hagi, mis hõlmas eelarvestatistikaga seotud süüdistusi, jäeti lõplikult rahuldamata. A. Georgiou esitatud edasikaebus laimamist käsitlevas tsiviilasjas peaks tulema arutusele 2020. aasta jaanuaris. Ekspertide komitee vastu algatatud kohtuasjas on pärast viimast tõhustatud järelevalve aruannet toimunud uus positiivne muutus: kuna Ateena apellatsioonikohtu koja koosseisu välja antud kohtuotsust ei ole edasi kaevatud, on ekspertide komitee vastu esitatud süüdistusest loobumise otsus lõplikult jõustunud.

ÜLDINE HINNANG REFORMIKOHUSTUSTE TÄITMISEL SAAVUTATUD EDU KOHTA

Uus valitsus alustas kiiresti tööd ja kinnitas kohe pärast ametisse asumist, et kavatseb jätkata tõhustatud järelevalve raames kokkulepitud reformide elluviimist. Valitsus on teinud Euroopa institutsioonidega positiivset ja konstruktiivset koostööd ning kõigil tasanditel ollakse üldiselt väga avatud ja valmis koostööd tegema. Valitsus on astunud olulisi samme majanduspoliitika koordineerimise parandamiseks, mis aitab tagada Kreeka konkreetsete kohustuste õigeaegse täitmise.

Turgudel on uue valitsuse poolt seni vastu võetud peamised reformid ja üldine majanduskasvu toetav suhtumine hästi vastu võetud. Kreeka võlakirjade tootlus on Euroopa riigivõlakirjade turgude üldiselt soodsa arengu tingimustes langenud kõigi aegade madalaimale tasemele (3kuuliste võlakirjade määrad on negatiivsed) ning kapitalikontroll kaotati oodatust varem ja majandusosaldu on kriisieelsel tasemel. Kõrge töötuse määr alaneb jätkuvalt majanduse elavnemise tõttu ja 2020. aastaks prognoositakse majanduskasvu kiirenemist, tingituna teatavaks tehtud tööjõu- ja kapitalimaksude kärbetest. Paranenud majanduslikud väljavaated on hakanud avaldama mõju Kreeka riigivõlakirjade reitingutele

ning on oluline, et uus valitsus hoiaks kindlat kurssi, sest investorid jälgivad teda veel mõnda aega, pidades silmas Kreeka kaubanduspartnerite majanduse nõrgenemist.

Valitsus on esitanud eelarvekava, mis vastab kokkulepitud eelarve-eesmärkidele ja täidab 2020. aastal kõik stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded ning milles tehakse teatavaks 2020. aasta suur maksureform. Uus valitsus tasakaalustas 2019. aasta mais vastu võetud meetmete mõju eelarvele, korrigeerides kulutuste ülemmäärasid allapoole ja viies nad realistlikumale tasemele; täiendav maksutulu andis aga eelarvepoliitilist manööverdamisruumi. Lisaks töötas valitsus 2020. aastaks välja majanduskasvu toetavate meetmete paketi, mille tulemusel toimub maksunihe – tööjõu- ja kapitalimaksudelt sellistele vähem moonutatavatele maksudele nagu käibemaks ja kinnisvaramaks – ning suurendatakse sotsiaalkulutusi lastega peredele. Poliitikameetmete pakett rakendatakse eelarveneutraalselt ja see tõstab riigi rahanduse kvaliteeti ja kiirendab 2020. aastal majanduskasvu. Euroopa institutsioonid prognoosivad, et kokkulepitud esmase eelarveülejäägi eesmärk 3,5 % SKPst ületatakse 2019. aastal ja täidetakse 2020. aastal, mis vastab valitsemissektori eelarveülejäägile 1,3 % SKPst 2019. aastal ja 1,0 % SKPst 2020. aastal.

Kuigi olulised reformid on rakendatud, on tähtis hoida hoogu, et viia ellu mitu kaugeleulatuvat tegevuskava. Areng peamistes valdkondades, nagu erastamine, ettevõtluskeskkond ja e-valitsus, on olnud positiivne, uued algatused tulemusliku kollektiivläbirääkimiste raamistiku tagamiseks on vastu võetud ja uued algatused pangandussektori tugevdamiseks on välja töötamisel. Selles kontekstis on ametiasutused läinud eurorühma ees võetud konkreetsetest kohustustest palju kaugemale. Olulised reformid maakasutuse, kinnisvaramaksu ja maksuhalduses valdkonnas on edenemas. Ametiasutused on töötanud välja usaldusväärsed reformikavad, et korvata varasemad viivitused, mis mõjutasid mitut Euroopa partnerite ees võetud kohustust, eelkõige seoses võlgnevuste likvideerimise, avaliku halduse reformi ja energiaturu reformidega. Asjakohasel juhul sisaldavad need kavad eurorühma ees võetud kohustustega samaväärseid alternatiivseid või täiendavaid meetmeid. Ametiasutused tegelevad finantssektori reformidega, kuid plaane on enne edasiliikumist vaja täpsustada. Nende reformide jätkuvat rakendamist jälgitakse tähelepanelikult järgmistes tõhustatud järelevalve aruannetes, et tagada, et 2018. aasta juunis eurorühma ees võetud konkreetsed kohustusi järgitakse jätkuvalt.

Kreeka on võtnud vajalikud meetmed, et täita oma konkreetsed 2019. aasta keskpäiga reformikohustused. Selleks et reformid lõpule viia ja neid vajaduse korral kiirendada, on väga oluline võtta uusi meetmeid. Käesoleva hindamise käigus on võetud arvesse jõupingutusi, mida uus valitsus on viimastel kuudel teinud kohustuste täitmiseks laiemal reformikava elluviimise kontekstis, ning tema valmisolekut teha meetmete ettevalmistamisel tihedat koostööd institutsioonidega.

VALITSEMISSEKTORI RAHASTAMINE

Saades innustust võlakirjade tootluse märkimisväärselt vähenemisest, suurendas Kreeka oma kohalolekut riigivõlakirjade turul, emiteerides juulis võlakirju ja avades oktoobris taas varasema emissiooni konto. Riigi võlahaldusamet (Public Debt Management Agency) pöördus turu poole juba kolmandat korda sel aastal, kui emiteeris juulis 7aastase võlakirja tootlusega 1,9 %. Oktoobris langes ka 10aastase võlakirja tootlus rekordiliselt madalale tasemele (1,5 %). Kreeka riigivõlakirjade tootluse vahe Saksa riigivõlakirjadega vähenes jätkuvalt ja oli 10aastase tähtajaga võlakirjade puhul 2019. aasta septembris 1,9 protsendipunkti (aasta varem 3,5 protsendipunkti). Paranenud rahastamisolukorda on hakanud

kajastama ka Kreeka riigireitingud. Aruandeperioodil rahapuhvri kontot ei kasutatud. Riigi rahareservid, mis hõlmavad ka rahapuhvri kontot (15,7 miljardit eurot) ja muid reserve, olid 2019. aasta septembri lõpu seisuga jätkuvalt suured (ligikaudu 20,3 miljardit eurot). Olemasolevad reservid on piisavad, et katta valitsemissektori rahastamisvajadused rohkem kui kahel järgmisel aastal.

Rahvusvahelise Valuutafondi laenude osaline ennetähtaegne tagasimaksmine, mis peaks toimuma enne novembri lõppu, on oodatud samm ja oluline positiivne signaal. Pärast riiklike menetluste lõppu loobusid Euroopa stabiilsusmehhanismi ja Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi juhtorganid 28. oktoobril oma õigusest proportsionaalsele tagasimaksele. Tehingut rahastatakse varem aasta alguses kogutud vahenditest ja sellel peaks olema positiivne, kuid piiratud mõju võla jätkusuutlikkusele, sest enamik tasumisele kuuluvatest summadest tuleb tasuda 2020. aasta lõpuks. Sellest hoolimata on see positiivne samm, sest aitab vähendada valuutakursiriski ja saavutada kokkuvõidu ning saadab turgudele õige signaali.

Võla jätkusuutlikkuse analüüsi on ajakohastatud. Baasstsenaariumist nähtub, et võlg on jätkuvalt vähenemas, ehkki püsib kuni 2041. aastani üle 100 % SKPst. Kreeka brutorahastamisvajadus püsib 2032. aastani enam-vähem tasemel 10 % SKPst ning on prognoosiperioodi lõpus ligikaudu 14 % SKPst.